

EKOMUZEJ BATANA IZ ROVINJA DOBIO 150 TISUĆA EURA ZA EUROPSKI PROJEKT OČUVANJA BAŠTINE

Kroz bajke djeca će učiti rovinjski dijalekt

Ekomuzej Batana iz Rovinja dobio je 150 tisuća eura (1,1 milijun kuna) za sudjelovanje u europskom projektu "Culturecovery" (Interreg central Europe). Projekt je namijenjen unapređenju kapaciteta ekomuzeja u upravljanju nematerijalnom kulturnom baštinom posebice kroz uključivanje lokalne zajednice.

Projekt traje do lipnja 2020., a Ekomuzej Batana iz Rovinja ima zadatak prije svega analizirati pozitivne i negativne aspekte svih eko-

U planu su brojne radionice za voditelje projekta i za građanstvo, studijska putovanja, a najavljuje se i izrada aplikacije kojom će se rovinjsku djecu učiti autohtoni rovinjski talijanski dijalekt putem pričanja bajki

muzeja uključenih u projekt te im preporučiti smjernice razvoja, saznajemo od kulturne antropologinje i kustosice rovinjskog muzeja Tamare Nikolić Đerić. U planu su brojne radionice kako za voditelje projekta, tako i za građanstvo, za-

tim studijska putovanja, a od konkretnih poteza već najavljuju izradu aplikacije kojom će se rovinjsku djecu učiti autohtoni rovinjski talijanski dijalekt putem pričanja bajki.

Uvodni je sastanak održan nedavno, početkom

rujna, u talijanskom gradu Cerviji u pokrajini Emilia-Romagna, jer se ondje nalazi glavni partner projekt - tamošnji Ekomuzej soli i mora. Ondje je dogovoren plan aktivnosti za idućih pola godine. Inače, u projektu vrijednom 1,5 milijuna eura sudjeluje devet partnera iz šest zemalja središnje Europe: Hrvatske, Italije, Slovenije, Austrije, Poljske i Mađarske. Hrvatski su predstavnici Ekomuzej Batana odnosno Udruga "Kuća o batani" i Općina Mošćenička Draga.

Ona će osuvremeniti i opremiti atrakcije, spomenike i staze na Učki od Trebišća do Brseča.

Culturecovery program se temelji na ekomuzeologiji kao modelu pogodnom za očuvanje kulturne i prirodne baštine lokalnih zajednica s posebnim naglaskom na nematerijalnu kulturu, a svi su partneri zapravo turistička mjesta s već postojećim ekomuzejima. Projekt je financiran iz europskog programa teritorijalne suradnje središ-

nje Europe 2014.-2020., a njime se želi očuvati prirodnu i kulturnu baštinu u smjeru održivoga razvoja i revitalizacije. Naime, smatra se da je put očuvanja i jače valorizacije nematerijalne baštine zapravo put prema jačanju lokalne samouprave. Inače, Ekomuzej Batana iz Rovinja također sudjeluje u europskom projektu "Mala barka 2" koja fokus stavlja na revitalizaciju pomorske baštine Sjevernog Jadrana.

A. DAGOSTIN

Baza podataka partnere

Objavljena je Hrvatska baza podataka za pronalazak partnera na LIFE projektu, koja omogućava pristup informacijama o potencijalnim prijaviteljima koji se žele priključiti projektu, kao i o projektima koji traže partnere. Više informacija može se pronaći na lifeprogramhrvatska.hr. Program LIFE ima za cilj razviti inovativne odgovore na okolišne i klimatske izazove, a projekti koji se sufinanciraju moraju pridonijeti poboljšanju stanja okoliša u Europskoj uniji. Kako bi se ostvarili rezultati značajni za cijelu Europsku uniju, Program LIFE potiče sklapanje partnerstva iz više zemalja članica. Svako partnerstvo na projektu uvijek mora biti opravdano i imati jasnu poveznici između očekivanih rezultata i aktivnosti koje se provode.

Projekti koji trenutačno traže partnere su iz područja: upravljanja otpadom u gradovima, pročišćavanja onečišćenih voda, očuvanja šumskih ekosustava, sprječavanja šumskih požara. Ukoliko biste željeli sudjelovati na nekom od projekata iz navedenih područja, potrebno je da Vaše podatke upišete u hrvatsku bazu podataka kako biste dobili više informacija i kontakte.

G. R.

Prijave za Eureka

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) objavila je zajednički poziv za međunarodne suradničke projekte u 2017. godini iz programa Eureka. Eureka je program kojim se potiču mala i srednja poduzeća (MSP) na suradnju s međunarodnim partnerima u pokretanju istraživačko-razvojnih (IR) aktivnosti. Ciljevi programa su potaknuti tvrtke na ulaganje u aktivnosti istraživanja i razvoja te na taj način jačati njihov inovacijski kapacitet; potaknuti međunarodnu suradnju poduzetnika; te stvoriti temelje za međunarodni tržišni plasman. Rok za dostavu punih projektnih prijava je 16. listopada ove godine.

G. R.

PROMICANJE KULTURNE BAŠTINE KAO IZVORA INSPIRACIJE ZA SUVREMENA STVARALAŠTVA I INOVACIJE

Osjetiti zajedništvo europskog nasljeđa

Projekti bi trebali biti usmjereni na jačanje osjećaja pripadnosti zajedničkom europskom prostoru, promicanje kulturne baštine kao izvora inspiracije za suvremena stvaralaštva i inovacije

Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA) je najavila objavu poziva iz potprograma Kulturna za potporu europskim projektima suradnje, koji se očekuje u drugoj polovici rujna. Poziv za potporu europskim projektima suradnje bit će objavljen krajem rujna zajedno sa smjernicama poziva. Nove smjernice obuhvatit će dva poziva, prvi koji obuhvaća male i velike projekte suradnje, standardni natječaj Kreativne Europe; te drugi koji je posebno konstruiran za projekte vezane uz Europsku godinu kulturne baštine 2018.

Smjernice će se stoga odnositi na tri kategorije - male projekte suradnje, velike projekte suradnje i projekte vezane uz Europsku godinu kulturne baštine 2018. koja je usmjerena je na dva specifična cilja, a to su upoznavanje i razumijevanje europske kulturne

Prenošenje vrijednosti budućim generacijama - Bazilika Sv. Marije Formoze u Puli

baštine kao zajedničkog resursa te podizanje svijesti o zajedničkoj povijesti i vrijednostima; te jačanje osjećaja pripadnosti zajedničkom europskom prostoru. Projekata suradnje vezani uz Europsku godinu kulturne baštine 2018.

trebali bi biti usmjereni na jačanje osjećaja pripadnosti zajedničkom europskom prostoru; promicanje kulturne baštine kao izvora inspiracije za suvremena stvaralaštva i inovacije te jačanja interakcije sektora za kulturnu baštinu s dru-

gim kulturnim i kreativnim sektorima.

Kako se pojašnjava u pozivu, kulturnu baštinu treba shvatiti kao zaokruženi spektar resursa, koji su naslijeđeni iz prošlosti u svim oblicima i aspektima, dakle materijalnim,

nematerijalnim i digitalnim uključujući spomenike, mjesta, krajolike, vještine, prakse, znanja i izražaje ljudske kreativnosti, kao i očuvane zbirke kojima upravljaju javna ili privatna tijela poput muzeja, knjižnica i arhiva. Kulturna baština također uključuje i filmsku baštinu. U pozivu se napominje da poziv ne podržava projekte, koji uključuju fizičke intervencije na spomenicima i lokalitetima.

“Kulturna baština je znak ili simbol koji je stvoren ili je ljudskim djelovanjem dobio značenje te je namjerno zaštićen, očuvan ili oživljen, umjesto da se prepusti prirodnom propadanju, zaboravu ili uništenju. Svrha kulturne baštine je prenošenje vrijednosti budućim generacijama, koje zajednica ili struka smatraju relevantnima”, pojašnjavaju iz EACEA-a, navodeći da će ova kategorija poziva poticati projekte koji će u prvoj godini sufinanciranja planirati vidljive aktivnosti u obilježavanju Europske godine kulturne baštine 2018. a komisija za odabir će pokazati naklonosti prema projektima koji svoje aktivnosti nisu usredotočili isključivo na podizanje svijesti ili komunikaciju nego koji će imati trajni učinak i plan održivosti i nakon realizacije projekta.

G. ROJNIĆ

EUROPSKI TJEDAN MOBILNOSTI ODRŽAVA SE OD 16. DO 22. RUJNA

Čista, zajednička i inteligentna mobilnost

Ovogodišnji Europski tjedan mobilnosti održat će se od 16. do 22. rujna, a tema mu je usredotočena je na koncept dijeljenja prijevoza, odnosno namjera da se korištenjem zajedničkih oblika prometa mogu smanjiti troškovi prijevoza i emisije CO2 plina. Namjera Europske unije je da se na taj način, dijeljenjem prijevoza, upoznaju novi ljudi i učini putovanje društvenijim.

Ove godine će se Europski tjedan mobilnosti

obilježiti temom “Čista, zajednička i inteligentna mobilnost” (Clean, shared and intelligent mobility) te pozivom na akciju “Dijeljenje te vodi dalje” (Sharing gets you further). Preko kampanje “European mobility week” pružit će se prilika za predstavljanje alternativnih rješenja održive mobilnosti za lokalne stanovnike i pojašnjenje izazova s kojima se gradovi suočavaju kako bi potaknuli promjenu ponašanja i postigli napredak prema stvaranju održivi-

Biciklom na autobus - poželjno miješanje vrsta prijevoza

je prometne strategije za Europu.

Lokalne vlasti se snažno potiču na korištenje Tjedna mobilnosti kako bi testirale nove transportne mjere i dobile povratnu informaciju od javnosti. Također, Tjedan mobilnosti je izvršna prilika za lokalne vlasti da se sastaju i razgovaraju o različitim aspektima mobilnosti i kakvoći zraka, pronadu inovativna rješenja za smanjenje korištenja automobila, a time i emisije plinova te za testiranje novih tehnologija ili mjera planiranja.

Istraživanja su pokazala da prihvaćanje zajedničke mobilnosti može imati pozitivan utjecaj na gradove i naselja, a, primjerice, bicikliranje i javni promet su načini poželjnog dijeljenja.

G. ROJNIĆ

MINISTARSTVO SUFINANCIRA TROŠAK PULSKOG UREDA ITU MEHANIZMA KOJI ĆE REALIZIRATI EU PROJEKTE ZA PULU, VODNJAN, MEDULIN, LIŽNJAN, MARČANU, BARBAN I SAVIČENTU

Počínje rad Ureda za europske projekte

Uz šest zaposlenika pulskog ITU ureda, Ministarstvo će sufinancirati u 85 postotnom iznosu i troškovi vezani za edukacije i seminare, troškovi putovanja, računalna i uredska oprema, usluge vanjskih stručnjaka

Putem ugovora s resornim ministarstvom početkom kolovoza Grad Pula je, kao nositelj uloge ITU posredničkog tijela, odnosno središte Urbanog područja Pula, osigurao 6,7 milijuna kuna za sufinanciranje projekta "Tehnička pomoć ITU provedbeno tijelo". Riječ je o dodjeli bespovratnih sredstava Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije te Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije, koje su dodijeljene za rad i djelovanje Ureda ITU mehanizma urbanog područja Pule, pri čemu se sufinancira ukupno 85 posto svih prihvatljivih troškova ureda.

Damir Prhat
voditelj

Putem pulskog Ureda ITU mehanizma realizirat će se projekti urbanog područja Pule, za što je Pula i okolici na raspolaganju 30,6 milijuna eura bespovratnih sredstava,

odnosno nešto manje od 230 milijuna kuna. Nakon što je Damir Prhat, bivši gradski pročelnik, imenovan voditelj pulskog Ureda ITU mehanizma te je "njegova plaća" pala na teret ministarstva, Grad Pula sredinom kolovoza održao je i natječaj za zapošljavanje savjetnika za financijske poslove, a u pulskom uredu zaposlit će se ukupno, prema predviđanjima, šest osoba. Uz troškove osoblja (bruto plaće i doprinosi na plaće te prijevoz na posao, božićnica i regres), sufinancirat će se i troškovi vezani za jačanje kapaciteta kroz edukacije i seminare, troškovi putovanja, računalna i uredska oprema potrebna

Zelen, pametan i uključiv razvoj

Inače, pulsko urbano područje temelji se na Strategiji razvoja urbanog područja Pula, usvojenoj od svih uključenih jedinica lokalne samouprave, kojom je predviđen zelen, pametan i uključiv razvoj i rast, a koji će se ostvariti kroz tri ključna strateška cilja: razvijati zeleno i pametno urbano područje; koristiti kulturnu baštinu za osnaživanje razvoja urbanog područja; te osnažiti uključivost urbanog područja.

ITU ured nalazit će se na 3. katu "zgrade katastra" na Forumu

za opremanje ureda, usluge vanjskih stručnjaka, kao i troškovi PDV-a za koje korisnik nema pravo ostvariti odbitak.

- ITU mehanizam novi je razvojni potencijal i okosnica brzog gospodarskog rasta urbanog područja Pule, kao i prilika za privlačenje novih investicija, koje će dodatno utjecati na društvenu, socijalnu i kulturnu dimenziju cijelog našeg područja. Sredstva ITU mehanizma usmjerit će se za nastavak jačanja i razvoja, a novoustrojeni

ITU ured u Puli djelovat će kao svojevrsna platforma za provedbu projekata od strateške važnosti za Grad Pula i naše partnere koji čine urbano područje, istaknuo je pulski gradonačelnik Boris Miletić, uvjeren da će pulski ITU ured olakšati realizaciju čitavog seta konkretnih zajedničkih projekata i aktivnosti urbanog područja kojem uz Pulu pripada Grad Vodnjan, te općine Medulin, Ližnjan, Marčana, Barban i Savičenta.

Zadaća ITU ureda bit će provoditi međusektorsko planiranje, koordinaciju i

Damir Prhat

komunikaciju, kao i proces implementacije i realizacije razvojnih aktivnosti. Poticat će suradnju javne vlasti s civilnim sektorom, a sve sa svrhom pružanja kvalitetne usluge u zajednici koja će zadovoljavati i odgovarati na potrebe stanovništva. Namjera je ITU uredom osigurati kvalitetno upravljanje društvenim, teritorijalnim i ekonomskim područjima mehanizma te će se kroz osnažen ljudski potencijal omogućiti provedba aktivnosti identificiranih od strane šire zajednice.

Projekt traje do 2023.

Riječ je o projektu koji traje do 2023. godine. Aktivnosti koje će se provoditi u urbanim područjima kroz ITU mehanizam pridonijet će stvaranju povoljnijeg okruženja za poduzetnike, unaprjeđenju kulturne baštine, unaprjeđenju sustava obrazovanja, poboljšanju usluga javnog prijevoza, povećanju energetske učinkovitosti, povećanje zapošljavanja, borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Razlog objedinjavanja gradova i općina pod "jednu kapu" je što se te kategorije često se ne poklapaju s administrativnim granicama te stoga zahtijevaju integrirano teritorijalno upravljanje kako bi pozitivni razvojni učinci bili što snažniji i kako bi djelovali na što širem području.

Goran ROJNIĆ

OBJAVLJEN POPIS ŠKOLA, DOBAVLJAČA I NAMIRNICAMA KOJE AGENCIJA SUFINANCIRA ŠKOLAMA

Učenicima besplatni obroci voća, povrća i mlijeka

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju objavila je na svojim mrežnim stranicama Vodič za škole o provedbi školske sheme u školskoj godini 2017./2018. u kojem se nalaze popisi škola, dobavljača i namirnicama, koje Agencija sufinancira školama za obroke učenicima. Na popisu se nalazi 61 školska ustanova iz Istarske županije, a najviše, njih 16, nalazi se u Puli

Na popisu se nalazi 61 školska ustanova iz Istarske županije, a najviše njih 16 nalazi se u Puli

(osnovne i srednje škole te Učenički dom). Agencija će do, najkasnije, 15. rujna odobriti školu i odrediti iznos prava na potporu po svakoj školi koja sudjeluje u Školskoj shemi, a škole mogu

Arhiva G. I.

započeti raspodjelu voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda od početka školske godine i prije izdavanja odluke s konačnim iznosom potpore.

Ovo sufinanciranje može se povezati i s novim programom Europske unije, uvedenim 1. kolovoza, o voću, povrću i mlijeku u školama, koji je za provedbu spreman od prvog dana nadolazeće školske godine. Cilj tog programa je promicanje zdravih prehranbenih navika među djecom, što uključuje distribuciju voća, povrća i mliječnih proizvoda te posebne obrazovne programe, u okviru kojih će se učenicima podučavati o važnosti zdrave prehrane i postupku proizvodnje hrane. U projekt je uključeno više od

20 milijuna djece u Europi, a uz učenike diljem Europske unije osigurava se potpora tisućama poljoprivrednika u svakoj državi članici.

Školskoj djeci tako će se dijeliti svježe voće, povrće i konzumno mlijeko, a ako nacionalna zdravstvena tijela odobre moguća je i distribucija prerađenih proizvoda, primjerice, juha, voćnih kompota, jogurta i sira, dok nisu dopušteni dodani šećer, sol i masti, osim ako ih nacionalna zdravstvena tijela dopuste u ograničenim količinama. Države članice EU mogu poticati lokalnu ili regionalnu kupnju, organske proizvode, kratke lance opskrbe, koristi za okoliš, programe kvalitete za poljoprivredne proizvode.

G. ROJNIĆ

PROJEKT RESTAURA: IZRAĐEN INTEGRIRANI PLAN REVITALIZACIJE STAROGRADSKJE JEZGRE BUZETA

Starogradska jezgra Buzeta kao "akropoljski grad vrtova"

Stari Buzet kao akropoljski grad vrtova

Piše **Gordana ČALIC SVERKO**

U sklopu europskog projekta RESTAURA - Revitalizacija povijesnih građevina kroz model javno privatnog partnerstva, dovršena je izrada integriranog plana revitalizacije starogradske jezgre Buzeta, kao jedna od njegovih ključnih aktivnosti za buzetsko područje. RESTAURA je odobrena u okviru prvog javnog poziva programa Europske unije INTERREG Central Europe 2014-2020., a Grad Buzet, uz Institut za međunarodne odnose iz Zagreba, jedini je hrvatski partner.

Život u starom gradu

Integrirani plan revitalizacije novi je koncept izrade strateških planova u čiju su izradu bili uključeni stanovnici starogradske jezgre i šira javnost, a koji daje ključne smjernice za revitalizaciju starogradske jezgre i turističku valorizaciju kao i za poboljšanje ži-

Kao važan program, Neda Telišman Košuta iz Instituta za turizam Zagreb, istaknula je uređenje vrtova i prostora ispod gradskih bedema. Uređenje vrtova uz bedeme staroga grada i cjelokupnog zelenog prostora na padinama ispod bedema predstavlja jedan od najvažnijih projekata ne samo u funkciji revitalizacije starogradske jezgre, već i u funkciji izgradnje diferenciranog imidža Grada Buzeta

vota stanovnika. Izradio ga je tim stručnjaka Instituta za turizam iz Zagreba.

Na tri radionice sa grupom lokalnih dionika projekta RESTAURA koju čine predstavnici institucija s buzetskog područja, gospodarstvenici koji posluju u starogradskoj jezgri, predstavnici mjesnih odbora i slično, te na javnoj tribini za stanovnike staroga grada, identificirani su glavni problemi života u starogradskoj jezgri, komparativne prednosti i akcijski plan revitalizacije staroga grada. Nacrt je, ističe voditelj projekta, stručni suradnik za druš-

tvene djelatnosti u Gradu Buzetu Vanja Fabijančić, predstavljen krajem lipnja, plan je izrađen u srpnju. Jednoglasno je prihvaćen na kolovoškom zasjedanju Gradskog vijeća pri čemu su se mogli čuti vijećnički prijedlozi da se gradska uprava sa Fontane preseli u zgradu suda u starogradskoj jezgri što bi također doprinijelo njenoj revitalizaciji.

Plan revitalizacije starogradske jezgre, ima za cilj pokretanje novih projekata u infrastrukturi, kulturi i turizmu koji će dati dodanu vrijednost i povećati kvalitetu života,

kaže gradonačelnik Siniša Žulić.

Predstavljajući integrirani plan revitalizacije buzetske starogradske jezgre, voditeljica projekta Neda Telišman Košuta iz Instituta za turizam Zagreb naglasila je da današnja starogradska jezgra, kao jedno od niza utvrđenih gradinskih naselja u unutrašnjosti Istre, sa ostacima svojih bedema, trgovima, palačama i crkvama, predstavlja vrijedno, stoljećima stvarano urbano tkivo koje je sačuvalo svoju graditeljsku autohtonost i kontinuitet života. Kao takva, starogradska jezgra Buzeta ima status zaštićenog kulturnog dobra Republike Hrvatske.

Polazeći od povijesnog konteksta razvoja, a uvažavajući ne samo želju žitelja, već i zahtjeve konzervatorske struke, revitalizacijom starogradske jezgre ne smije se ni na koji način ugroziti prepoznatljiv stoljetni "duh mjesta". Drugim riječima, osim neophodnog podizanja funk-

Starogradska palača Verzi iz 17. stoljeća

Telišman Košuta predstavila je vijećnicima integrirani plan

Sastavni dio plana je pilot akcija revitalizacije palače Verzi

cionalnosti pojedinih prostora i obnove određenog broja "umornih" građevina, proces revitalizacije treba karakterizirati osjećaj za mjeru kako bi na taj način bio sačuvan postojeći sklad ovog slikovitog akropoljskog naselja. Osim podizanja funkcionalnosti pojedinih prostora i građevina, proces revitalizacije starogradske jezgre nužno valja promatrati i u kontekstu obnavljanja društvenog života i intenziviranja gospodarskog razvoja, osobito u kontekstu osnaživanja privatnog poduzetništva i snažnije orijentacije na turističko privređivanje.

Prednosti i nedostaci

Problem parkiranja, prometa, otpada, neurednosti objekata, nedovoljna kvaliteta stambenog prostora, nedostatak društvenih i gospodarskih sadržaja, na radionicama su isticali kao problemi koji opterećuju starogradske prostor i koji se ovakvom integralnom strategijom nastoje identificirati i

pokrenuti njihovo rješavanje. Kvalitetni uvjeti stanovanja, kvalitetni društveni i kulturni standard, infrastruktura i kvalitetno uređenje prostora, teme su kojima smo se bavili i iz kojih je proizašla jedna vizija starogradske jezgre kao prostora privlačnog za život, gdje je privilegija živjeti, koji je privlačan za posjetitelje, gdje vlada vi-

soki komunalni standard, koji je slikovit, ambijentalan i autentičan, prostor sa izuzetno kvalitetnom eno gastronomskom ponudom, ujedno i mjesto poticajnog poslovnog okruženja se dobrim destinacijskim menadžmentom i dobrim upravljanjem i suradnjom javnog i privatnog partnerstva, rekla je Telišman Košuta.

Buzetu 204.500 eura

- Ukupna vrijednost projekta je 2.096.281 eura, a Gradu Buzetu pripada 204.500 eura, s time da se projekt sa 85 posto sufinancira iz programa INTERREG Central Europe dok je 15 posto vlastitih sredstava, no u konačnici će taj bužetski dio biti puno niži s obzirom je osigurano sufinanciranje iz državnog proračuna.
- Projektna aktivnost projekta RESTAURA započele su u lipnju 2016. godine i traju do lipnja 2019. godine, a usmjerene su u revitalizaciju kulturne baštine i održivo upravljanje turističkim potencijalom buzetske starogradske jezgre. Buduće aktivnosti koje slijede u projektu, a koje se nadovezuju na integrirani plan revitalizacije, najavio je Fabijančić, su izrada idejnog i arhitektonskog rješenja odabranog objekta u starogradskoj jezgri te pilot akcija javno privatnog partnerstva.
- EU projekt RESTAURA objedinjuje četiri države centralne Europe: Poljsku, Slovačku, Sloveniju i Hrvatsku u kojoj sudjeluju javne i privatne institucije; lokalna uprava, znanstvene i obrazovne ustanove, udruženja JPP-a, nevladine organizacije, razvojne agencije.

Ciljevi revitalizacije povijesne jezgre su stvaranje poticajnog društvenog okruženja, jačanje gospodarske aktivnosti s naglaskom na razvoj turizma i povećanje atraktivnosti i ambijentalnosti mjesta. Plan sam po sebi ne rješava pitanje parkiranja u starom gradu, unaprijeđenje komunalne infrastrukture i procesa zamjene stalnog u privremeno stanovanje, primjerice stanovi i kuće za odmor, odnosno turizam, prisutan u brojnim životopisnim starim jezgrama u okruženju može rezultirati gubitkom "duha mjesta", ali i pretvaranjem u grad muzej.

Polazeći od nedvojbene potrebe unapređenja prometnog sustava, uključujući i potrebu smanjivanja pritiska prometa u mirovanju na lokacije najvrednije kulturno-povijesne baštine, programom se, u prvom koraku, sagledavaju potrebe stanovnika i drugih subjekata u jezgri te se vrši brojenje prometa, sagledavaju moguća prometna rješenja, vrednuju ukupne koristi i troškovi pojedinih rješenja. Mogućim rješenjima propituju se primjerice lokacije za uređenje dodatnih parkirnih mjesta u jezgri primjerice disperzirani "otoci", montažni objekt - garaža na mjestu ruševnih objekata, zaustavljanje turista na "donjim" parkiralištima, sustav javnog prijevoza do jezgre; vlakci, bus shuttle, elevator.

Unapređenje ponude kulturnog turizma kao vodećeg turističkog proizvođača jezgre podrazumijeva potrebu turističkog valoriziranja i različitih oblika baštine i suvremene kulturne produkcije. Posebno se to odnosi na uređenost i opremljenost kulturnih sadržaja primjerice osuvremenjivanje postava Zavičajnog muzeja i njegovih dislociranih muzejskih prostora, stare pekare, kovčage, češljare... te kadrovska osnaživanje pa i angažiranjem studenata. Naslanjajući se na ostale programe revitalizacije, unapređenje ponude kulture podrazumijeva pokretanje uređenja te aktiviranja karakterističnih palača i kuća na načelima dobre prakse primjerice palače

Verzi i Moretti, Karolinine kuće, zgrada prekršajnog suda.

U usporedbi s drugim, sličnim akropoljskim naseljima u Europi (Italija, Francuska, Španjolska, Portugal, Grčka), starogradska jezgra Buzeta osvijetljena je izuzetno atraktivnim i suvremenim rješenjem koje ističe monumentalnost i cjelovitost starog grada odnosno njegovih bedema. Program se u tom smjeru odnosi na nastavak uspostave cjelovitog atraktivnog i inovativnog sustava osvijetljavanja starogradske jezgre s naglaskom na njegove unutarnje sastavnice odnosno pojedine najvažnije objekte koji će dodatno pridonijeti vizualnom dojmu i kvaliteti doživljaja. Posebnu pozornost valja posvetiti i osvijetljavanju šetnice oko bedema kao i pristupa starom gradu.

Kao važan program, Neda Telišman Košuta iz Instituta za turizam Zagreb, istaknula je uređenje vrtova i prostora ispod gradskih bedema. Uređenje vrtova uz bedeme staroga grada i cjelokupnog zelenog prostora na padinama ispod bedema predstavlja jedan od najvažnijih projekata ne samo u funkciji revitalizacije starogradske jezgre, već i u funkciji izgradnje diferenciranog imidža Grada Buzeta. Naslanjajući se na druge programe revitalizacije, ovaj program podrazumijeva izradu projekata osmišljavanja, projektiranja i provedbe aktivnosti uređenja Buzeta kao "akropoljskog grada vrtova" uz uključivanje civilnog sektora, uključujući i škole, te zainteresiranih stanovnika kao i davanje prostora vrtova u gradskom vlasništvu u uvjetovani najam. Imajući na umu različito vlasništvo posebna pozornost pridaje se uređenju zajedničkih sadržaja primjerice šetnice, klupe, planu posadenih kultura, čuvanju vizura.

Obnova palače Verzi

Zaseban zadatak u izradi integriranog plana predstavlja i analiza studije slučaja, tzv. pilot akcija revitalizacije palače Verzi iz 17. stoljeća. Na temelju postojećeg arhitektonsko konzervatorskog projekta analiza podrazumijeva ne samo razmatranje mogućih poslovno-upravljačkih modela revitalizacije palače, već i sagledavanje očekivanih prihoda koji se u obnovljenim prostorima palače mogu generirati na godišnjoj osnovi.

Cilj projekta RESTAURA identificirati je, testirati, evaluirati i promovirati dobre primjere prakse javno-privatnog partnerstva (JPP) u revitalizaciji povijesnih gradova i građevina.

Podrška modnom i turističkom sektoru

G. ČALUĆ ŠVERKO

Europska komisija otvorila je poziv na dostavu projektnih prijedloga pod nazivom "Europska inkubacijska mreža za kreativne inovacije". Cilj poziva je podrška razvoju jedne do dvije transnacionalne mreže poslovnih inkubatora i akceleratora s fokusom na pružanje poslovne podrške malim i srednjim poduzećima i start up-ovima u modnom i turističkom sektoru. Od mreža se očekuje kreativnost, umjetnost i razvoj vještina te suradnja s kulturnom i kreativnom industrijom kao i korištenje najsuvremenijih tehnologija, znanosti i drugih relevantnih dionika.

Poziv je podijeljen na potporu projektima u području mode, i potporu projektima u području turizma, s naglaskom na inovacije usmjerene na kulturnu i kreativnu industriju kroz cjelokupni lanac vrijednosti ili neki od njegovih segmenata (smještaj, prodaja ulaznica, upravljanje putovanjem, iskustvo posjetitelja), pojedine ili sve specifične sektore kao što su odmor, poslovna putovanja i kulturni turizam, pojedina ili sva specifična tržišta.

Temeljem ovog poziva dodjeljivat će se sredstva u ukupnom intenzitetu od 75 posto prihvatljivih troškova, odnosno maksimalno 1,6 milijuna eura za područje mode, odnosno milijun eura za projekt iz područja turizma. Rok za predaju zahtjeva je 19. listopada ove godine.

G. R.

Nagrada Europske unije za kulturnu baštinu

Do 1. listopada u tijeku je prijava projekata za Nagradu Europske unije za kulturnu baštinu - Europa Nostra, najprestižniju nagradu Europske unije u području kulturne baštine, koja je utemeljena s ciljem prepoznavanja najboljih postignuća u očuvanju, istraživanju, predanom radu, obrazovanju i osposobljavanju te podizanju svijesti o vrijednostima i zaštiti kulturne baštine.

Nagrada će se dodijeliti za tridesetak postignuća iz Europe u području kulturne baštine, a Grand Prix i novčana nagrada od deset tisuća eura dodijelit će se sedmorici laureata. Public Choice Award, odnosno nagrada publike, dodijelit će se temeljem online istraživanja kojeg će provesti Europa Nostra. Nagrade će biti dodijeljene na svečanoj ceremoniji u lipnju u Berlinu, koja će ujedno biti i glavno događanje Europskog summita kulturne baštine kojeg organiziraju Europa Nostra, Pruska zaklada kulturne baštine i Njemački odbor za kulturu baštine.

Nagrada Europa Nostra će se u 2018. godini koristiti kao glavni alat za promicanje ključnih ciljeva Europske godine kulturne baštine, a posebna će se pozornost posvetiti europskoj dimenziji projekta, poput suradnje organizacija ili pojedinaca iz dvije ili više europskih zemalja; doprinosa razvijanju osjećaja europskog identiteta ili europske socijalne kohezije; te obogaćivanja i produblivanja simboličkih značenja i estetskih vrijednosti europske tradicije.

G. R.

PREMA PODACIMA MINISTARSTVA FINANCIJA O IZVRŠENJU GODINU ISTARSKI GRADOVI NA VRHU IZDVAJANJA ZA

Pula i Buzet hrvatski Top 10 izdvajanju za p

Nevan LAZAREVIĆ

Za poduzetnike lani je Grad Pula izdvojila 8.866.034 kuna

Pula je prva i kada se gleda pro capita kriterij, za poticaje poduzetnicima izdvojila je 154 kune po stanovniku, 30 kuna više od drugoplasiranog Buzeta (126 kuna po stanovniku). Podaci su to velike analize izdvajanja gradova za poduzetnike, koju je obavio portal gradonačelnik.hr

U TOP 10 hrvatskih gradova po izdvajanju za poduzetnike po glavi stanovnika nalaze se Pula, Buzet i Labin što potvrđuje da jaku regiju čini jako gospodarstvo, a uloga jedinica lokalne samouprave je da maksimalno doprinose tom cilju. Prema službenim podacima Ministarstva financija o izvršenju lokalnih proračuna za 2016. godinu, ustanovljeno je da je Pula najviše izdvojila za subvencije poduzetnicima u prošloj godini. Pula je jedini veliki grad u Top 10 i jedini koji izdvaja više od tri posto. Pula je

prva i kada se gleda pro capita kriterij, za poticaje poduzetnicima izdvojila je 154 kune po stanovniku, 30 kuna više od drugoplasiranog Buzeta (126 kuna po stanovniku). Podaci su to velike analize izdvajanja gradova za poduzetnike, koju je obavio portal gradonačelnik.hr.

Olakšice i potpore

Iz Grada Pule stoga ističu da je, nakon nedavnih analiza Fine, Pula prvi grad u Hrvatskoj po broju poduzetnika, i prvi grad kad je riječ o davanjima za

Milivoj MUJOŠEK

Siniša Žulić ističe da Buzet ima najmanja javna opterećenja za poduzetnike

poduzetnike što je rezultat kontinuiranog, dugogodišnjeg rada i ulaganja Grada u razvoj poduzetništva. Gradonačelnik Boris Miletić navodi da kao Grad čine sve da stvore pozitivnu i poticajnu poduzetničku klimu te pulskim poduzetnicima olakšaju poslovanje.

- Grad Pula provodi brojne poticajne mjere te je osigurao olakšice za razvoj

gospodarskog i poduzetničkog sektora, poput manjih komunalnih doprinosa i subvencioniranja kamata za odobrene kredite, komentirao je rezultate Miletić dodajući da Grad nudi potpore za novoosnovane tvrtke, poput poticaja za zapošljavanje i samozapošljavanje, sufinancira nabavku nove opreme i uvođenje inovacija u proizvodnju, ulaže u standarde kvalitete, kao i

LOKALNIH PRORAČUNA ZA 2016. SUBVENCije PODUZETNICIMA

predvode gradova po poduzetnike

Gradovi pomažu kroz odobrenje jamstava, smanjivanjem davanja, edukacijom...

SUBVENCije PO STANOVNIKU ZA 2016. (u kunama)

Grad	Broj stanovnika	Subvencije za 2016.	Ukupni rashodi i izdaci za 2016.	Subv./stanovnika
Pula	57.460	8.866.034	289.073.639	154
Buzet	6.133	769.856	34.450.814	126

potpore za pripremu kandidiranja EU projekata i nastupa na međunarodnim sajmovima.

Pula financira i organizaciju manifestacija seminarsko-edukativnog tipa, razne sajmove na kojima se poduzetnici imaju priliku istaknuti, te se daju potpore iz programa podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju. Ističe se tako da je Grad Pula, uz Istarsku razvojnu agenciju, u proteklom periodu za poduzetnike, kroz razne programe, mjere i EU projekte plasirao preko 528 milijuna kuna.

- Pula je među najpoželjnijim gradovima za život i poslovanje u Hrvatskoj, nalazimo se među 100 najodrživijih destinacija svijeta, iz godine u godinu rušimo rekorde noćenja i posjećenosti, a pri tom je Istra jedina regija s pozitivnim migracijskim saldom. To sve, uz povećanu poduzetničku aktivnost kojoj svjedočimo, pokazatelj je da smo na dobrom putu da dugoročno svim našim stanovnicima donesemo bolju

kvalitetu života, zaključio je pulski gradonačelnik.

Grad Buzet drugi je, odmah iza Pule, po izdvajanjima za poticaje poduzetnicima po glavi stanovnika. Buzet je drugo mjesto "osvojio" s izdvajanjima od 126 kuna po stanovniku, s izdvajanjima po postotku proračuna od 2,23 posto. Za poticaje poduzetnicima i obrtima lani je ukupno izdvojeno 834.907 kuna.

Buzetski gradonačelnik Siniša Žulić komentirao je da je ovo samo još jedan od dokaza da se značajni dio proračunskih sredstava vraća tamo gdje i nastaje. Žulić ističe da je stupanj zaposlenosti radno sposobnog stanovništva u Buzetu preko 71 posto, a kada se zna da je europski prosjek 65 posto, time itekako mogu biti zadovoljni.

Kapitalne potpore

Ove godine, pak, za poticaje poduzetnicima i obrtima kojima se povećava zapošljavanje i konkurentnost buzetskih gos-

podarstvenika na tržištu, iz bužetskog je proračuna u prvih šest mjeseci ove godine isplaćeno 381.352 kune, a ukupno je ove godine predviđeno 845 tisuća kuna. Najviše interesa ima za program kapitalnih potpora, a najviše potpora isplaćeno je za nabavku doštavnih, odnosno teretnih vozila, računalne opreme i alata potrebnih za obavljanje djelatnosti. Žulić ističe i da Buzet ima najmanja javna opterećenja za poduzetnike. Uz jednu od najnižih komunalnih naknada na području Istarske županije ima i najniži komunalni doprinos za gradnju u poduzetničkim zonama, a nema uvedene ni razvojne naknade na računu od voda, recimo za izgradnju vodovodnih mreža i kanalizacije, jer bi to značajno opteretilo nekoliko velikih gospodarskih subjekata koji troše dosta vode. Sredstva za izgradnju ove infrastrukture osiguravaju se kandidiranjem projekata na EU fondove.

Goran ROJNIĆ

ISTARSKA ŽUPANIJA KANDIDIRA NA NATJEČAJE STRUKTURNIH FONDOVA TURISTIČKO- UGOSTITELJSKI CENTAR KOMPETENCIJA PULA

Flego: Znanost i inovacije budućnost su EU

Župan Flego drži i kako su Centri kompetencija budućnost što je i Istarska županija prepoznala te je osmislila projekt Turističko-ugostiteljskog centra kompetencija Pula

Istarski župan Valter Flego sudjelovao je na 124. Plenarnoj sjednici Odbora regija (OR), u Bruxellesu, kojoj je prisustvovao i povjerenik Europske komisije za istraživanja, znanost i inovacije Carlos Moedas. Jedna od tema održane sjednice odnosila se upravo na znanost i inovacije, te je Povjerenik s članovima Odbora regija razgovarao o EU fondovima namijenjenima za navedena područja. Prisutni su se osvrnuli na dosadašnji model financiranja projekata, kao i na očekivanja za nadolazeće razdoblje.

Župan Flego kazao je kako se posebno raspravljalo o poboljšanju konkurentnosti kroz poticanje istraživanja, znanosti i inovacija.

„Budućnost EU, svih država članica i njezinih regija leži upravo u tim područjima. Do sada je EU u mnogim pogledima

bila lider, ali proteklih je godina počela gubiti dah zbog brzorastućeg napretka država kao što su SAD, Kina i Japan“, istaknuo je istarski župan.

Očito je, dodaje župan, da nam predstoji promjena prioriteta i u tom pogledu regije igraju značajnu ulogu što mora biti praćeno i u financijskom smislu kroz EU fondove, posebice kad dolazi razdoblje pregovora o budućem proračunu EU-a.

„Europa treba snažne regije, koje imaju stvarni utjecaj u globaliziranom svijetu. Trebaju nam regije sa snagom i vizijom za potporu istraživačkim i inovacijskim ekosustavima“, poručio je župan Flego koji smatra kako su inovacije pokretačka snaga za otvaranje novih radnih mjesta.

Predstavnici OR-a su tražili od Povjerenika da se u budućem programskom razdoblju u što većoj mjeri uključe regije kako bi zajednički osmislili što efikasnije istraživačke i inovacijske politike.

Župan Flego je, pritom naveo primjer sveučilišta čiji je osnivač država, što otežava proceduru prilikom kandidiranja projekata na EU fondove. Župan je mišljenja da treba decentralizirati fondove, čime bi se omogućila elastičnija

procedura, kao i uspješnije povlačenje sredstava. Također, župan smatra kako je nužno umrežiti znanost i gospodarstvo, kako bi se osmišljavali nastavni programi koji prate potrebe tržišta rada i tehnološki napredak.

„Istarska županija, kao osnivač Visoke tehničko-poslovne škole Politehnika Pula, želi otvarati studije za zanimanja budućnosti kako bi bili u korak s trendovima, a naša radna snaga konkurentna. Europske regije, stoga, moraju poticati inovacije što EU treba dodatno financijski poticati“, rekao je istarski župan dodajući kako je odgovornost javnog sektora ulagati u modernu infrastrukturu što bi se trebalo financirati iz Kohezijskog fonda kako bi se sve regije jednako razvijale.

Župan Flego drži i kako su Centri kompetencija budućnost što je i Istarska županija prepoznala te je osmislila projekt Turističko-ugostiteljskog centra kompetencija Pula. Projekt će kandidirati na natječaj iz Strukturnih fondova za sufinanciranje izrade novih kurikula, edukaciju nastavnog osoblja te nadogradnju i opremanje centara kompetencija u turizmu i ugostiteljstvu. (GI)

KAKO JE MALI ALI SNAŽAN SMREKOV NAMETNIK OZBILJNO UGROZIO

Potkornjak proždire zeleno srce Hrvatske

Kao da je pala nuklearna bomba...

Nova generacija smrekovog potkornjaka svoju će snagu pokazati sada, a na temelju analize nove generacije napraviti će se plan zaštite za narednu godinu

U posljednje tri godine pojedini šumski dijelovi Gorskog kotara bitno su - i to nažalost na gore - promijenili svoj izgled pa umjesto uživanja u pogledu na šumsko bogatstvo, Gorani i njihovi gosti s tugom i zabrinutošću mogu konstatirati kako se goranska pejzažna bajka pretvorila u horror. Temeljni uzrok ovim ružnim i tužnim promjenama izgleda krajolika je pogubna ledena kiša koja je krajem siječnja i početkom veljače 2014. godine poharala znatan dio Gorskog kotara ostavivši iza sebe pustoš kakvu znaju stvoriti elementarne nepogode.

Tek početak...

Već te zime, a posebno na ljetu te godine, postalo je jasno da su udarima ledenih kiša najviše stradala područja Čabra, Lokava i Fužina, Delnice, Mrkopalj i Skrad prošli su znatno bolje, a Ravna Gora, Brod Moravice i Vrbovsko tek su na pojedinim lokacijama osjetili bijes i snagu prirode. Nažalost, to je bio samo početak šumske horror priče. Naime, kako su stručnjaci i najavljivali, na područjima najviše

pogođenim ledolomom uskoro je došlo do pojave vrlo neugodnog nametnika - smrekovog potkornjaka koji se razmnožio daleko brojnije od uobičajene razine te nemilice počeo "proždirati" svoju najdražu hranu - smreku. Ta je epidemija iznova zahvatila ponajprije ona područja koja su bila na najžešćem udaru ledoloma pa je tako najprije (jako) stradalo područje Čabra nakon čega se taj kržljavi, ali vrlo opasni nametnik proširio na ostala područja pri čemu navodno u sve većoj mjeri prijeti i područjima (Vrbovsko, Ravna Gora) koja nisu bila ozbiljnije zahvaćena ledolomom.

Konačna posljedica tog kombiniranog djelovanja dvaju zala - ledoloma i smrekovog potkornjaka - je tako osakaćena i oštećena šuma da se slobodno može reći kako je Gorski kotar na nekim svojim područjima izgubio puno od svoje ljepote. Jer, umjesto bogate i guste šume sada pogled često pada na ledolomom uništena i okljaštrena stabla bjelogorice koja tek ljeti zahvaljujući kakvom-takvom listanju prikrivaju svoju neprirodnu krhkost da bi već početkom jeseni i ranim gubljenjem lišća stvorili "kulise" koje podsjećaju na apokaliptične scene kakve znamo iz filmova o nuklearnim katastrofama. Taj se dojam pojačava zimi kad, bez sunca i s čestim maglama, sve skupa djeluje jako daleko od pojma "zeleno srce Hrvatske".

I dok je ledolom bio, boksakim rječnikom ka-

zано, svojevrsan direktan udarac u glavu, šumski potkornjak svoj je "posao" odradio puno suptilnije. Malo je tko vjerovao da je opasnost tako velika dok su rijetki stručnjaci već u ljeto 2014. godine upozoravali i tražili što hitniju sanaciju ledolomom uništenih površina kako bi se spriječilo stvaranje i širenje smrekovog potkornjaka, nametnika koji "cvate" u truleži neočišćenih površina ošte-

poćeo dobivati smeđe-sivu boju postalo je jasno da će nakon ledoloma goransku šumu, ovog puta ponajprije smrekovu, jako prorijediti i smrekov potkornjak.

Akcijski plan

Naravno, u pokušaju da se sanira šteta od ledoloma te potom zaustavi i širenje smrekovog potkornjaka prednjači državno poduzeće "Hrvatske šume" čiji su radnici

Posla je i previše

ćenih stabala. Prevelike zabrinutosti nije bilo ni kada su pojedini dijelovi smrekove šume počeli dobivati smeđu boju što je bio prvi lako uočljiv oblik sušenja smreke. No, kad je sve veći dio nasada smreke umjesto opojnog i zdravog zelenila

od ljeta 2014. pa do kraja 2015. godine kroz akcijski plan sanirali brojna oštećenja na državnim šumama, a prošle su godine krenuli i u borbu protiv potkornjaka. Pri kraju ljeta, napominje Denis Štimac, voditelj UŠP Delnice,

posao suzbijanja širenja smrekovog potkornjaka ostvaren je do ovog trenutka iznad plana na području Uprave šuma područnice Delnice-

- U državnim šumama plan od 150.000 kubika oštećenih smrekovih stabala realizirat ćemo prije završnih rokova. Taj smo posao obavili ne samo uz pomoć vlastitih radnika, već i kolega iz nekoliko drugih podružnica Hrvatskih šuma - Siska, Koprivnice, Karlovca, Našica, Vinkovaca, Zagreba, a uz vrlo dobru suradnju s Direkcijom te angažiranih privatnih poduzetnika. Da smo napravili dobar posao potvrđuju i procjene stručnjaka sa Šumarskog fakulteta koji smatraju da smo bitno smanjili manevarski prostor za širenje potkornjaka. Naravno, svjesni smo i toga da privođenje kraja borbe s ovom generacijom potkornjaka ne znači i kraj priče. Naime, nova generacija smrekovog potkornjaka svoju će snagu pokazati sada i tek tad ćemo vidjeti što dalje, a tijekom 2018. godine, pogotovo nakon proljeća te godine, bit će nam jasno da li se širenje zaustavilo ili se nastavlja. U rujnu ćemo imati čistu situaciju što se tiče ovog plana i na temelju analize nove generacije napraviti ćemo plan zaštite za narednu godinu. Za sada nekih većih širenja nema, ali svakako treba pričekati rujan kad će pokazatelji biti jasniji, rekao je voditelj UŠP Delnice Denis Štimac, dipl. ing.

Marinko KRMPOTIĆ

Radionice za udruge

Vladin Ured za udruge želi organizacijama civilnog društva kao potencijalnim prijaviteljima pružiti podršku u vidu osposobljavanja za pripremu projektnih prijedloga za prijavljivanje na natječe za dodjelu bespovratnih sredstava Europskog socijalnog fonda (ESF) koji su u nadležnosti Ureda za udruge, kao i za provedbu projekata financiranih tim sredstvima. Organizacije mogu prijaviti najviše jednog polaznika na besplatnu dvodnevnu radionicu.

Radionice će se održati 2. i 3. listopada u Zagrebu, 5. i 6. listopada u Rijeci, 9. i 10. listopada u Osijeku, 12. i 13. listopada u Splitu te konačno 16. i 17. listopada opet u Zagrebu. Treba se prijaviti na obrazac Ureda putem na <http://wyg-ankete.limequery.net/395896?lang=hr> do 25. rujna.

Prednost prilikom odabira imat će organizacije koje planiraju prijaviti projekt na natječe u okviru ESF-a unutar prioriteta OPU-LJP-a za koji je zadužen Ured za udruge - razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva. Također prednost će imati polaznici koji imaju manje iskustva i znanja u pripremi i provedbi projekta (su)financiranih iz ESF-a. Polaznici se moraju prijaviti na radionicu koja se održava u gradu koji je najbliži adresi organizacije, a mogu dobiti nadoknadu putnih troškova dolaska na radionicu ako putuju iz drugih gradova do visine cijene karte javnog prijevoza. Troškovi smještaja se ne mogu nadoknaditi. (G.I.)

Glavni urednik:
Ranko Borovečki

Urednica priloga:
Jasna Orlić

Izdavač:
Glas Istre novine d.o.o.

Prilog izlazi druge srijede u mjesecu
Prilog je realiziran u suradnji s Istarskom županijom